

POSTANOWIENIE

Dnia 18 stycznia 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Elżbieta Karska (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Paweł Księżak

SSN Krzysztof Wiak

w sprawie ze skargi M. M.

na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki
w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie
o sygn. III AUa 1762/19,

z udziałem Skarbu Państwa - Prezesa Sądu Apelacyjnego w Warszawie,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Kontroli Nadzwyczajnej i Spraw
Publicznych w dniu 18 stycznia 2023 r.,

- I. stwierdza, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym
w Warszawie w sprawie o sygn. akt III AUa 1762/19 nastąpiła
przewlekłość postępowania;**
- II. przyznaje skarżącemu M. M. od Skarbu Państwa – Sądu
Apelacyjnego w Warszawie sumę pieniężną w wysokości 2000
(dwóch tysięcy) złotych;**
- III. zasądza od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego
w Warszawie na rzecz skarżącego M. M. kwotę 257 (dwieście
pięćdziesiąt siedem) złotych tytułem zwrotu kosztów zastępstwa
procesowego w postępowaniu skargowym;**
- IV. oddala skargę w pozostałej części.**

UZASADNIENIE

Skargą z 8 listopada 2022 r. na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki M. M. (dalej także: „Skarżący”), zastępowany przez profesjonalnego pełnomocnika, wniósł o stwierdzenie, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie, sygn. akt III AUa 1762/19, nastąpiła przewlekłość postępowania; przyznanie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie na rzecz Skarżącego kwoty 13 000 zł; zasądzenie od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie kosztów postępowania według norm przepisanych, w tym kosztów zastępstwa procesowego.

W uzasadnieniu skargi podniesiono, że Sąd Okręgowy w Warszawie, w sprawie sygn. akt XIV U 499/19, wydał wyrok 12 lipca 2019 r. Apelacja Skarżącego z 1 października 2019 r. wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 13 grudnia 2019 r. Do czasu wyznaczenia posiedzenia Sądu na 29 listopada 2022 r. nie podejmowano żadnych czynności.

Prezes Sądu Apelacyjnego w Warszawie w odpowiedzi na skargę z 8 grudnia 2022 r. wniósł o jej oddalenie i potwierdził, że 29 listopada 2022 r. odbyła się rozprawa apelacyjna, a w jej trakcie zapadł wyrok oddalający apelację Skarżącego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga na przewlekłość postępowania zasługiwała na częściowe uwzględnienie.

Zgodnie z art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 17 czerwca 2004 r. o skardze na naruszenie prawa strony do rozpoznania sprawy w postępowaniu przygotowawczym prowadzonym lub nadzorowanym przez prokuratora i postępowaniu sądowym bez nieuzasadnionej zwłoki (tekst jedn. Dz.U. 2018, poz. 75 ze zm., dalej: „ustawa o skardze na przewlekłość postępowania”) strona może wnieść skargę o stwierdzenie, że w postępowaniu, którego skarga dotyczy, nastąpiło naruszenie jej prawa do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki, jeżeli postępowanie zmierzające do wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie trwa dłużej niż to konieczne dla wyjaśnienia istotnych okoliczności faktycznych i prawnych albo dłużej niż to konieczne do załatwienia

sprawy egzekucyjnej lub innej dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego (przewlekłość postępowania).

Zgodnie z art. 2 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, dla stwierdzenia, czy w sprawie doszło do przewlekłości postępowania, należy w szczególności ocenić terminowość i prawidłowość czynności podjętych przez Sąd w celu wydania rozstrzygnięcia kończącego postępowanie w sprawie albo czynności podjętych przez prokuratora prowadzącego lub nadzorującego postępowanie przygotowawcze w celu zakończenia postępowania przygotowawczego lub czynności podjętych przez sąd lub komornika sądowego w celu przeprowadzenia i zakończenia sprawy egzekucyjnej albo innej sprawy dotyczącej wykonania orzeczenia sądowego. Dokonując tej oceny, uwzględnia się łączny dotychczasowy czas postępowania od jego wszczęcia do chwili rozpoznania skargi, niezależnie od tego, na jakim etapie skarga została wniesiona, a także charakter sprawy, stopień faktycznej i prawnej jej złożoności, znaczenie dla strony, która wniosła skargę, rozstrzygniętych w niej zagadnień oraz zachowanie się stron, a w szczególności strony, która zarzuciła przewlekłość postępowania.

Utrwalone orzecznictwo Sądu Najwyższego wskazuje, że o przewlekłości postępowania apelacyjnego można zasadniczo mówić w przypadku bezczynności sądu drugiej instancji polegającej na niewyznaczeniu rozprawy apelacyjnej w ciągu 12 miesięcy od daty wpłynięcia apelacji (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z 12 maja 2005 r., III SPP 96/05; z 16 marca 2006 r., III SPP 10/06; z 21 marca 2006 r., III SPP 13/06; z 18 maja 2016 r., III SPP 53/16; z 14 lipca 2016 r., III SPP 55/16; z 7 marca 2017 r., III SPP 6/17; z 21 lutego 2018 r., III SPP 3/18; z 13 grudnia 2018 r., I NSP 62/18; z 24 stycznia 2019 r., I NSP 87/18; z 27 marca 2019 r., I NSP 88/18; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22). Nie oznacza to jednak, że w każdym przypadku, w którym przekroczony został okres 12 miesięcy, w czasie których nie wyznaczono terminu rozprawy, automatycznie następuje przewlekłość postępowania w rozumieniu ustawy. Ocena spełnienia obowiązku rozpoznania sprawy w rozsądnym terminie zależy od konkretnych okoliczności, a więc wymaga uwzględnienia wielu czynników wpływających na tok postępowania.

Powyższe oznacza, że przewlekłość postępowania ocenia się w każdej sprawie w sposób indywidualny, z uwzględnieniem wymienionych okoliczności.

Z akt sprawy wynika, że apelacja od wyroku Sądu I instancji, wpłynęła do Sądu Apelacyjnego w Warszawie 13 grudnia 2019 r., a rozprawa apelacyjna odbyła się dopiero 29 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy zauważył i uwzględnił, że w okresie rozpoznawania sprawy na terenie Rzeczypospolitej Polskiej od dnia 20 marca 2020 r. obowiązywał stan epidemii wprowadzony rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 20 marca 2020 r. w sprawie ogłoszenia na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej stanu epidemii (Dz.U. 2020, poz. 491).

Istotne znaczenie dla stwierdzenia tego, czy doszło do przewlekłości w analizowanej sprawie ma treść art. 15zżs ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych (Dz.U. 2020, poz. 374 ze zm.). Stosownie do ust. 1 ww. artykułu w okresie stanu zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii ogłoszonego z powodu COVID-19, bieg terminów procesowych i sądowych w postępowaniach sądowych został zawieszony. Ponadto zgodnie z ust. 11 tego przepisu zaprzestanie czynności przez sąd, organ lub podmiot, prowadzące odpowiednio postępowanie lub kontrolę, w okresie, o którym mowa w ust. 1, nie może być podstawą wywodzenia środków prawnych dotyczących beczynności, przewlekłości lub naruszenia prawa strony do rozpoznania sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki. W orzecnictwie Sądu Najwyższego przyjmuje się, że w związku z wprowadzonymi rozwiązaniami prawnymi stanowiącymi reakcję na stan epidemii okres od 31 marca 2020 r. do 23 maja 2020 r. podlega wyłączeniu w zakresie rozpoznawania beczynności sądu (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 września 2020 r., I NSP 128/20; z 24 marca 2021 r., I NSP 182/20 i I NSP 8/21; z 21 kwietnia 2021 r., I NSP 32/12; z 5 kwietnia 2022 r., I NSP 66/22; z 7 lipca 2022 r., I NSP 204/22; z 23 listopada 2022 r., I NSP 312/22). Stan ten z pewnością opóźnił rozpoznawanie wszystkich spraw, a pośrednio także sprawy Skarżącego.

W świetle przytoczonego wyżej, utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego oraz okoliczności faktycznych sprawy, nie ulega wątpliwości, iż czas oczekiwania na wyznaczenie rozprawy apelacyjnej w analizowanej sprawie został przekroczony i wynosi ponad 12 miesięcy. Sąd Apelacyjny w Warszawie od momentu wpływu akt wraz z apelacją, w zasadzie poza wylosowaniem sędziego referenta nie podjął czynności zmierzających do jej merytorycznego rozpoznania. W ocenie Sądu Najwyższego w powyższych okolicznościach uzasadnione jest stwierdzenie przewlekłości postępowania w sprawie sygn. akt III AUa 1762/19 Sądu Apelacyjnego w Warszawie.

Konsekwencją stwierdzenia, że w postępowaniu przed Sądem Apelacyjnym w Warszawie w sprawie III AUa 1762/19 nastąpiła przewlekłość postępowania, jest obowiązek Sądu Najwyższego rozstrzygnięcia w przedmiocie żądania Skarżącego o zasądzenie na jego rzecz kwoty 13 000 zł tytułem odpowiedniej sumy pieniężnej.

Orzekając o przyznaniu Skarżącemu od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie sumy pieniężnej w wysokości 2000 zł, Sąd Najwyższy uwzględnił, iż zgodnie z art. 12 ust. 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania, minimalna wysokość sumy pieniężnej jaką należy zasądzić od Skarbu Państwa na rzecz Skarżącego wynosi 500 zł za każdy rok dotychczasowego trwania postępowania, niezależnie od tego, ilu etapów postępowania dotyczy stwierdzona przewlekłość. Ponieważ postępowanie w niniejszej sprawie przed Sądem Okręgowym w Warszawie rozpoczęło się w 2019 r., to za każde z czterech lat postępowania na rzecz M. M. od Skarbu Państwa – Sądu Apelacyjnego w Warszawie należy zasądzić łącznie kwotę 2000 zł (co pozostaje w zgodzie z ustawowym zastrzeżeniem przyznania minimalnej odpowiedniej sumy pieniężnej w kwocie 2000 zł).

Jednocześnie Sąd Najwyższy nie znalazł podstaw do przyznania Skarżącemu żądanej przez niego kwoty 13 000 zł. M. M. nie uzasadnił w sposób przekonujący dlaczego domaga się zasądzenia akurat takiej kwoty, nie wykazał, iż opóźnienie w rozpoznaniu sprawy miało wpływ na jego życie. Zasądzana suma pieniężna w swej istocie ma na celu rekompensatę zaistnienia i skutków przewlekłości postępowania, a nie np. poprawę bytu materialnego skarżącego

pozostającego w trudnej sytuacji ekonomicznej czy zdrowotnej. Z tych względów, w ocenie Sądu Najwyższego, kwota 2000 zł rekompensuje zaistnienie i skutki przewlekłości postępowania.

Mając powyższe na względzie, Sąd Najwyższy na podstawie art. 12 ust. 2 i 4 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania orzekł jak w pkt. I i II sentencji postanowienia, a na zasadzie art. 12 ust. 1 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania rozstrzygnął jak w pkt. IV sentencji postanowienia.

O kosztach postępowania skargowego orzeczono w oparciu o art. 98 § 1 i 3 k.p.c. w zw. z art. 394¹ § 3 k.p.c. i w zw. z art. 8 ust. 2 ustawy o skardze na przewlekłość postępowania oraz § 14 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie, Dz.U. 2015, poz. 1800 ze zm. (pkt III sentencji postanowienia).